

Forfatter: Brahe, Tyge

Titel: BREV TIL: Pratensis, Johannes FRA: Brahe, Tyge (1576-02-14)

Citation: Brahe, Tyge: "BREV TIL: Pratensis, Johannes FRA: Brahe, Tyge (1576-02-14)", i *Tychonis Brahe Dani opera omnia* (7. bind), HAUNIÆ MCMXIX IN LIBRARIA GYLDENDALIANA, s. 25. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001573955-X02-shoot-L001573955X020004.pdf> (tilgået 21. juli 2024)

Anvendt udgave: Tychonis Brahe Dani opera omnia (7. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

[*Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 1068666 foll. 47—51*]

TYCHO BRAHE AD IOHANNEM

PRATENSEM.

ACCEPI literas tuas, eruditiſſime et amantiſſime PRATENSIS, ex quibus intelligo te negotium noſtrum Roſtochienſe probe curaſſe, quo nomine tibi gratias ago. Cupis a me ſcire quid rerum || in mundo geratur, quidque ferat foecundus ille Aufter, a quo nuper redij. Atque ego pleraque eorum quaẽ iſtic cognoveram, tibi, quam primum reverſus eſſem, Haſſniæ retuli, plura etiamnum relaturus, ſi quaẽ ulterius in mentem venerint, ubi vos denuo invifero, quod intra paucos dies facere decrevi; eſt enim res magni momenti, quam nulli præterquam Magnifico Domino Legato Gallico DANZÆO et tibi intimo meo aperire animus eſt, veſtrumque de hac audire confilium. Quoniam vero de habitu meo denuo in Germaniam mens tibi nonnulla præfagit, licet ego idipſum ſupprimam, dicam tibi quippiam in aurem, nemini niſi ſoli Domino DANZÆO, quem ſcis taciturnum et fidum, aperiendum. Reete quidem five vigilantia five ſomniantia tibi tuus dietavit Genius vaticinus, me aliud iter veſtus Auſtrum iterum meditari. Quod forte inde ſuboleſciti, quia nullas ex ijs arcibus, quas Sereniſſimus Rex noſter mihi, cum in reditu illum debitæ obſervantiæ cauſa Soræ ſubmiſſe ſalutaſſem, clementiſſime et motu proprio obtulit inhabitandas, recipere voluerim, et quod videas me de ijs quaẽ in hac patria geruntur non admodum eſſe ſollicitum. Quod inſuper Baſileam ſæpenumero in ore iſtic apud vos habuerim, eius oportunitatem cupido philoſophiæ alumno et tranquillitatis Apollineæ, Muſarumque amatori depredicârim, in qua urbe et tu aliquando vixiſti, eamque plurimi facere ſolitus es: Ex his ut opinor, Genius ſeu potius ingenium tuum perſpicax et providum de meo habitu et iſtuc eundi intentione nonnulla coniecit et ſuſpicionem tibi movit non proſus frivolam. Nam ut te ſenſa animi mei occulta non proſus celem, ſic eſt ut coniectaris: Conſtitui enim, ſi Deo ſic viſum fuerit, hac inſtante ætate Germanos reviſere, adeoque Baſileam uſque, quaẽ in limitibus Italiæ, Galliæ et Germaniæ iucunde et commode ſita eſt, excurrere, ibique fedes firmas pro ſtudijs meis Olympiſis figere, atque Aſtronomiæ inſtaurationem, quam diu multumque animo volvo, favente aſtrorum conditore, moliri. Quin et hæc erat prioris meæ peregrinationis non minima cauſa, ut locum inquirerem et rationes invenirem, quomodo meis ſtudijs tutius et plenius vacare poſſem, iſtque reetius conſulerem quam hîc in Dania: diſplicet enim, ut me ſæpe conquerentem audiviſti, hæc converſatio, hi mores, hæc quotidiana fabula; ex quo vix aliquem hîc reperiam præter te, ſ. 26cum quo de rebus arduis et vulgi captum exuperantibus, ſolidi quid coferam: at quam raro nobis ſimul eſſe contingat, tute ſcis. Cum mei ordinis hominibus, quoniam crebrius mihi agendum eſt, præfertim Herreſſuadij, Avunculum, quando apud ipſum dego, convenientibus, aut etiam me ipſum Knudſtorpij invitentibus (alias enim quantum poſſum illorum confortia ſubterfugio) multum temporis mihi perit, || multa alias ingrata audienda et facienda. Noſti enim quam ſint nobilium horum mores a meis inſtitutis alieni, quamque ab ipſa philoſophia: excipio excipiendos, quos tamen plures eſſe mallet quam ſunt.

Sed audi quid hiſce diebus præter omnem meam expeetationem acciderit, idque ſolus audi, et nemini niſi uni DANZÆO noſtro aperi, idque ſecreto. Cum ultimo die præcedentis ſeptimanæ, qui erat undecimus Februarij, matutinis horis in leeto expergeſcens, adhuc decumberem, et iter hoc de quo modo dixi, in Germaniam tacitus et ſollicite animo mecum agitare, ſimulque qua ratione, conſanguineis meis non attendentibus, elabi poſſem, cogitare, idque in varias partes volverem atque revolverem; ecce ab improvifo nunciatur Regium puerum huc Knudſtorpium adveniſſe, qui tota nocte properaeret, ut literas a Rege mihi inſcriptas confeſtim traderet; erant autem adhuc tenebræ, inſiſtente ſaitem crepuſculo matutino, et Sol intra duas horas vix oriebatur: iubeo itaque puerum illum ad leetum accerſiri, qui erat genere Nobilis atque ex mea conſanguinitate, is mihi ſtatim Regis exhibuit literas, atque ſibi ab ipſo Rege iniunctum eſſe aiebat, ut abſque omni mora me, dies nocteſque iter faciendo, quaereret, ubicunque in Scania inveniret, atque illas mihi in manus proprias traderet, ſtatimque reverteretur, quod et factum eſt. Erant autem ſcriptæ in domo Regis venatoria Ibftrup, quaẽ prope veſtram Haſſniam intra unum milliare, uti ſcis, in fylva proxima ſita eſt, idque præcedente die decimo nimirum Februarij. Ego vero literas mox reſignans, comperio in ijs Regem iubere, ut ſe confeſtim accedam, ubicunque in Selandia verfaretur, quod et citra omnem moram obſequioſe præſtiti, adeo ut eodem die, Regi in diſta domo venatoria ante occaſum Solis adſuerim. Is tunc me per Nobilem ſuum cubicularium NICOLAUM PASSBERG in locum quendam ſolitarium acciri iuſſit, atque ſic, nemine præſente, clementiſſime allocutus eſt: »Scis TYCHO, quaẽ et qualia volens tibi obtulerim, cum ultimo Soræ apud me eſſes, iuſſique ut brevi ad me rediens, mihi ipſi ſignificares, quidnam in his expeteres, aut ea de re Cancellarium meum NICOLAUM KAASIUM, vel Secretarium IOHANNEM SCHOUGARDIUM, per literas admoneres. At ex quo nihil eiufcemodi interea feceris, cum tamen alij talia avidè affectent expeetentque, nefcio quid animo volvas, aut cur te non mature reſolvas. Quidam ex Aulicis meis mihi inſinuare viſus eſt, ſe ab avunculo tuo ſ. 27STENONE BILLE tacite cognoviſſe te denuo in Germaniam cogitare: Quare te advocare volui, ut ex te ipſo cognofcerem, qualis tua ſit ſententia in ijs quaẽ obtuli, et cur talia non acceptes. Fieri poteſt, veluti coniectio, quod nulla eiufcemodi Arcium magnarum beneficia Regia obtinere cupias, ne ſtudia tua, quibus deleetaris, per cauſas forenſes et alia negotia politica, quaẽ requiruntur in tuendis et adminiſtrandis talibus, interturbentur, atque || otium ijs vacandi tibi præcludatur. Quare cum nuper in Arce Helfingoreniſi eſſem, ubi nunc ædifico, proſpiciens ex fenestra quadam Infulam illam parvam Huennam, quaẽ iſtic in freto, veſtus Landkroniam ſita eſt, et a nullo nobili inhabitatur, conſpexi, de qua etiam, ſi reete memini, dietus tuus avunculus STENO BILLE mihi ſemel dixit, idque antequam in Germaniam ultimo te contuliſti, quod eius ſitus tibi arrideret. Incidit itaque mihi in mentem hanc eſſe tuis exercitijs tam Aſtronomicis quam deſtillatorijs apprime accommodam, ſiquidem alta ſit et ſolitaria. Nullæ quidem ædes ibi

funt, quas inhabitare poſſēs, neque etiam reditus inde ſuppetunt neceſſarij. Verum ego tibi de utrifque ſufficienter proſpiciam. Si itaque hanc Infulam incolere volueris, lubens eam tibi foli concedam. Iſthic degere potes quiete et eas exequi artes, quibus afficeris, nemine interpellante. Cumque arcem Helfingorenfem ſplendidius inſtauravero, veluti nunc incepti, illic ſubinde commoratus, ad te nonnunquam in eam Infulam tranſfretabo, atque quid rerum agas in Aftronomiſis et deſtillationibus tuis inſpiciam, conatuſque tuos lubens iuvabo, non quod ego Aftronomica intelligam aut ſciam quorum per omnia ſpectent, vel aliquid utilitatis inde pro mea perſona ſperem, ſed faitem QVIA REX SVM, tuque in hoc meo Regno, ex ea familia, quæ mihi ſemper chara fuit, oriundus, non poſtremam in his operam navaſſe diceris: Unde exiſtimo mei officij eſſe, talia convenienter ſuſtentare et promovere. Quorum vero opus eſt, ut denuo in Germaniam concedas, teque iſthic peregrinum reddas, cum hîc in patria eadem com mode efficere poſſis quæ iſthic. Dabimus potius operam, ut eo res deducatur, quod Germani et aliarum Nationum homines, qui talia ſcire cupiunt, huc accedant, atque ea hîc videant et diſcant, quæ alibi vix reperient. Delibera itaque tecum ſpacio aliquot dierum, et deinde quid in his tibi faciendum cenſeas, mihi ſignifica, ubi inaudiveris me in arcem reſidentię noſtræ Friderigſburgenſem reverſum eſſe: Nolo enim ut coæte quidpiam hîc facias, ſed liberum tibi relinquo, expenſis ijs, quæ dixi, ſtatuere id, quod ex re tua iudicaveris. Atque ubi Friderigſburgi mihi adueris, et quidpiam hac de re concluſum fuerit, tum demum de reditibus neceſſarijs atque ædificationum ſumptibus ita ordinabo et tibi proſpiciam, ut indemnis eſſe queas, atque illic commode peragere ea, quæ regno huic et mihi Regi, tum quoque tibi ipſi et tuis ^{4*} ſ. 28eſſe poterint tam hîc quam alibi honorifica.« In hunc ſane modum optimus ille et Patriæ ac publici boni, honorifque ſtudioſiſſimus Rex verba habuit, quibus peractis, ego qua potui et debui reverentia gratias humilime egi, et me, quamvis Infula clementer oblata, ob maris flucetus, quibus undique cingitur, acceſtus habeat difficiles et fæpenumero admodum periculofos, ſubmiſſe reſpondi ea de re deliberaturum, atque brevi meam reſolutionem Friderigſburgi ſubiecetiſſime indicaturum: || ficque diſceſſi et ſequente die, huc domum reverſus, ubi, uti et in itinere, de hoc Regio propoſito multa tacite penſito; nam mirabile mihi videtur, imo alicuius peculiaris ominis, aut fati inſtar eſſe, quod Regius puer eo ipſo tempore, quo de abitu in Germaniam ſolcite mecum deliberarem, matutinis horis tale nuncium adferret; quodque ſereniſſimus et clementiſſimus Rex noſter ex ſe ipſo, me non petente, vel eiufcemodi quid cogitante, talia proponeret; et ut dicam aperte quod ſentio, impenſe me moverunt hæc Regis verba, eiufque laudabilis intentio, adeo ut animus meus vacillare et hæſitare cœperit, et de priori propoſito nonnihil remittere. Vereor enim, ne, ſi Rege quaſi prævidente ea quæ mihi novi abitus cauſas fuggeſſerunt, atque his præveniente, nihilominus diſcederem, et forte poſtea alibi in peregrinis oris mihi quidpiam adverſi eveniret, nec omnia ex voto ſuccederent (uti funt res humanæ fluxæ et varijs caſibus obnoxia) tum eo magis inde affligerer atque anxius redderem et tanto plus pœnitudinis inde caperem, quod nimirum has fatiſ tolerabiles conditiones a laudatiſſimo Rege mihi ſingulari clementia benigniſſime cupienti, oblatas non acceptârim ac in Patria manferim. Nihil tamen certi adhuc conſtituere poſſum, nec etiam volo, antequam Domini DANZÆI et tuum audivero conſilium. Matri et Avunculo aut etiam Fratri, hæc, antequam penitus inter nos deliberatum et concluſum fuerit, in quas partes me dem, non aperiâ. Neque enim volo ijs innotefcere me denuo in Germaniam proficiſi decreviſſe. Hæc mi PRATENSIS, eo plenius, prout peracta funt, tibi refero, ut eo expeditius et melius cum DANZÆO noſtro deliberare poſſis, quid mihi faciendum duxeritis, atque veſtram ſententiam, quamprimum iſthuc venero (quod intra biduum vel triduum ad ſummum futurum ſpero) ingenue pro amicitia inter nos mutua et ſyncera aperiatis; neque enim diu cunetandum cenſeo, antequam Regi Friderigſburgi adſim, atque quomodo me reſolverim exponam; quod facere D. V. conſtitui quamprimum unicum faltem diem Haſſniæ hac in re vobis tribuero, et quid ſuaſeritis intellexero.

Quando hæc literæ a te leetæ fuerint, et fæpedieto Domino DANZÆO noſtro oftenſa, eas mox diſrumpe aut in cineres redige, ne forte per incuriam alicubi reſoſitæ in aliorum manus perveniant; ficque ſecretæ noſtræ conſultationes, ubi quam maxime nollemus, propalen-ſ. 29tur. Atque de his nunc fatiſ; plura et particulariora, ubi præſens fuero, intelliges. Verum antequam epiftoſam claudam, unum adhuc reſtare video diſcutiendum, quod prioribus intentus, ferme præterieram, de opinione illa Pliniana, ad quam quidem non tam abſolute, prout rei moles exigit, nunc me reſolvere datur, quæ tamen obiter et tam cito in mentem venire || poſſunt, dicam. PLINIJ ille locus, quem adducis, videtur obſcurior, quam quod in continenti eum prorſus enodare concedatur, neque enim, quæ voluit dicere, viſus eſt. Imo mea quidem opinione, niſi plura hac de re intellexerit quam ſcripſit, ſibi ipſi non fatiffecit, nedum alijs. Non quidem dubium eſt planetas ad Solem evidentem obtinere relationem, atque reſpectu eius Stationes et Retrogradationes, atque nonnullas inæqualitates apparentes, tam quoad Longum quam Latum, differentias exhibere, at quod circa Trinum Solis quam proxime ſtent ſuperiores tres Planetæ, radijſque Solis inhiſbeantur, reetumque agant curſum, et ignea eius vi in ſublime levantur (uti de his dietus ratiocinatur PLINIUS) tum quoque ea quæ mox de Retrogradationibus ſubiungit, non video quomodo conſtare poſſint. Neque enim Solis radij quaſi catenâ aut aliâ quadam combinatione funt cum Planetis alligati, qua eos hac vel illac impellant, trahant, aut retrahant, niſi vim quandam quaſi Magneticam illis hoc modo inſeſſe imaginemur; et ne fic quidem motio erit cœleſtibus competens utpote circularis et regularis. Certum enim eſt Planetarum motiones ubique orbiculariter fieri, vel ex orbicularibus componi, ideoque ea quæ PLINIUS inſinuat, ſi ad Solem referenda funt, quod etiam fieri poſſe non inſicior, alia ratione applicanda veniunt, de qua nonnunquam cogitavi, ſed nondum fatiſ me reſolvi, ut videlicet tollantur Epicycli (quos veteres etiam non aſſumpſiſſe ex PLINIO liquet) et nihilominus apparentiæ conſtent. Sed exiſtimo PLINIUM hanc ſuam ſpeculationem undecunque tandem acceptam et quomodocunq; intelleetam in praxin et uſum deducere nequiviſſe, ideoque difficultatem quandam hîc ſubeſſe faſſum. Simile quid apud VITRUVIUM, qui diu ante PLINIUM fuit, reperitur, ſed locus nunc non

Brahe, Tyge, *Tychonis Brahe Dani opera omnia* (7. bind),

fuccurrit. Is vero Architeetone magis quam Aftronomice et Geometrice executus videtur, ex quo hanc fententiam PLINIUM haufiſſe verofimile eft, licet is idipſum diſſimulans eam ſibi propriam et privatam aſſeruit. Verum de his ubi D. V. convenerimus, et commoditas dabitur talia diſquirendi, ulterius philofophabimur. Tu vero, mi chariſſime PR ATENSIS, quam feliciſſime vale, et Dominum DANZÆUM noſtrum ex me officioſe faluta; meque intra paucoſ, uti dixi, dies iſthic ambo incolumes expeetate. Dabantur e fede noſtra Knudſdorpiana die 14. Februarij A. 1576.

TYCHO BRAHE.